

kvarjeno pravo pevsko čutje. Učitelji, ki hrepenete po uzoru lepega petja in vsi lepoznanški pevci in pevke, kupite te pesmi in pojte jih! Okušali bote slast lepega petja!

Ogled po šolskem svetu.

Iz Ponikve pri Celji. (Učiteljsko društvo.) Živi časi so prišli za učiteljstvo, vse se giblje, poprašuje, posvetuje v sladki nadi na boljšo prihodnost. Ognjišče tega življa so nam učiteljska društva. Tu pa tam že lepo cvetó učiteljska društva, samo v lepem savinskem Celji je nekako spal taki klic, kterega je pred dvemi letimi sprožil g. Jakob Škoflek. Preselil se je bil v Mozirje, in z njim je potihnilo vse. Učitelji v tej okolici so žalovali po svojem tovaršu, posebno ker ni nobeden tega dela prevzel, da bi to podvzetje naprej tišal. Zategadel nam je g. Vučnik, nadučitelj v Vojniku, obudil veselje, ko smo čitali njegovo vabilo v „Schulzeitung“ 20. februarja. Oživel je misel in to toliko potrebno reč sprožil. Povabil je učitelje, celjskega okraja in okolice, da bi se zadnji dan februarja sošli v Celji, v mestnem šolskem poslopju. Snidelo se nas je precej, ali marsikterega tovarša smo še pogrešali, posebno iz laškega okraja, ravno pri železnici; znabiti je kteremu pustni čas kriv bil, da ni prišel; mlačnosti si ne mislimo.

G. Vučnik zbranim učiteljem poudarja, potrebo uč. društva, ktera so že povsod vstanovljena, in mi skorej naj dalje čakamo, da smo brez društva v sedanjem živem času. Naznanil nam je pravila uč. društva s sedežem v Celji, ktera smo odobrili in deželni vladi predložili. Zagotovili smo se, da bo vsak učitelj daleč krog Celja pristopil k temu društvu, in vsaki ud se bode trudil, da bi še več udov pridobil tako, da ne bode nobenega učitelja daleč in široko v tem okraju manjkalo v društvu. Upamo, da bode to naše društvo postalo éversto, košato drevo, ktero nam bode prinašalo obilnega sadú. Dragi bratje, slovenski učitelji! kedar bodo društvena pravila potejena, in nas bode g. Vučnik zopet klical, pojdimo za njegovim glasom, kažimo se, da nismo zadnji, da ne zamarjamo svojih dolžnosti in lepe priložnosti k našemu daljnemu izobražovanju in napredku! Delajmo si čast! V društvu se bodemo okrepčevali, pogum dobivali in se za svojo dobro reč vneli. V društvu je moč! Hvala našemu početniku! Bog nam daj pa pomoč, da dosežemo svoj lepi namen! J. Ž.

Iz Gorice. Tukaj je voglar P . . . svojega sina zapisal v prvi slovenski razred, pa ga je hitro za nekoliko dni v prvi laški razred preselil. Omenjeni fantič je imel dobro glavico, torej je bilo dotičnemu učitelju žal po pridnem otroku. Zarad tega vpraša učitelj P . . . , zakaj da je to storil. On pa mu odgovori: „Zarad tega, ker vem iz skušnje, da so otroci, ki hodijo v laške razrede, veliko bolj srečni mimo onih, ki hodijo v slovenske. Tega sem se pri svojem starejem sinu prepričal, ki se ni kaj dobro učil. Izostal je iz šole in je postopač. Ako bi bil pa italijanskega jezika zmožen, bi bil lahka

že pred dolgo časom postal pisar. Ravno to mi je tudi kupec g. N... svetoval, da bi fanta dal v italijanske šole. Obljubil mi je, da ga po preteklih treh letih v svojo štacuno za pomagača vzame. Po tem takem lahko upam, da se otrok nikakor ne bode zgubil!⁶

Tako je sedaj pri nas. Upajmo pa boljše prihodnosti! — a —

Iz Idrije. Kedar imam koliko kaj gradiva, ki ga morem „Tov.“ poročati, me vselej veseli, in nekako dobro mi je pri srcu, ko se lahko pomenkovam z našim domačim šolskim listom.

Ta dobrodejni čut mi že pravi, da si „Tovarš“ naš odkrito-serčni in pravi prijatelj; tvoj 9letni trud za zboljšanje in povzdigo revnega učiteljskega stanu pa to djansko spričuje. Pogovarjati in posvetovati se s takim prijateljem je potem gotovo prijetno in koristno. Srečni smo še tedaj učitelji, da imamo svoj domači šolski časnik, iz kterega zajemamo duševne hrane in kateri zagovarja naše pravice.

Danes nadaljujem o naših učiteljskih posvėtih. V zadnjem dopisu („Tov.“ od 1. feb.) sem omenil že 9 sej. Število naših posvetovanj se je narastlo na 14. V zadnjih 5 sejah smo se razgovarjali: 1. o osebnostih in temperamentih človeških sploh, zlasti pa otroških; o ravnanji z otroci različnih prirojenih osebnosti; o vedenji učiteljev različnih temperamentov; 2. pomenki o nauku v prirodopisu, zlasti gledé na rabo naših ravnokar dobljenih stenskih tabel; 3. nekoliko o očitnih šolskih spraševanjih.

Pervi nauk je razlagal šolski vodja, ter je kazal, kakošna je mlada kri in osebnosti otroške, in je potem svetoval, kako naj se ravna z otroci različnih prirojenih lastnosti. Konec te točke je bilo razgovarjanje o tem, kako se učitelji različnih temperamentov v šoli vedejo. Prijetno je opazovati, kaj ima ta pa ta temperament dobrega, kaj slabega; kaj je n. pr. hvalevrednega pri lahkokervnem in toplokervnem učitelju, in kaj je zopet napačnega pri hladnokervniku in težkokervniku. Ta oddelek znanstvene pedagogike je res važen in splečalo bi se, da bi se, obširno pretresal, kajti učitelj mora paziti, da njegov prirojeni temperament pri izreji otrok ne prevlada.

O drugi točki — koliko in kaj naj se uči v šoli iz prirodopisja in kako naj se ta nauk obdeljuje — sklenilo se je, da se je naj prvo po šolskih knjigah ravnati treba. Kjer so pa te pomankljive, naj učitelj dodaja iz drugih pomočnih knjig in iz svoje lastne zaloge. Med slovenskimi pomočnimi knjigami se naj bolj priporočajo: „Živali v podobah od Erjavca za živalstvo, za rastlinstvo pa Tušekovi „Štirji letni časi“. V teh knjigah je vse v lepih, lahkoumevnih podobah razpravljeno in učitelj si lahko iz njih potrebno poišče. Rudninoslovje, ki je sicer tudi važno, se pa ne more posebno obširno razkladati. *) V šoli naj se le kažejo ali saj omenjajo navadna kamenja in koristne kovine. Sploh pa naj se pri prirodopisu pretresajo le tiste stvari, ki so v bližnji okolici in ki so človeku v korist ali pa v škodo. (Kako naj se v ljudski šoli ravna s prirodopisom, o tem hočem pri priložnosti še kaj več pisati. **)

*) Tudi Tomšičevo „Prirodoslovje v podobah“ je koristna knjiga.

**) Prosimo!

Potem smo se pogovarjali o namenu očitnih šolskih spraševanj in se vsi v tem načelu zedinili, da naj te spraševanja pričujočim kažejo, kaj so se otroci med letom naučili. Pisal bi tudi v tej stvari kaj več, pa pregledal sem „Tov.“ tečaje in videl, da je to polje bilo že nekterikrat obdelano.

Naj še povem, da so bile očitne skušnje pri nas še le prve dni meseca sušca. Častiti bralci naj mi dovolijo, da se tudi še spominjam našega učiteljskega društva. Kmali bode leto, kar je bilo ustanovljeno. Potrebo združevanja so spoznali tudi učitelji, in blagi namen društva je privabil takrat lepo število udov. Po dolgem prenehanji je še le zadnji čas pristopilo zopet nekaj učiteljev k društvu. Veliko jih je pa, ki se še vedno obotavljajo, izgovarjaje se z vzroki, med katerimi je morda eden veljaven — namreč pomankanje „evenka“ — z drugim (!), ki se simtertje sliši, si pa učitelji sami dadó kaj slabo spricalo. —

Hvalevredno je, da je odbor uč. dr. zopet zboroval. Svet tedaj vidi, da učitelji obračamo ves prosti čas v svoje izobraževanje.

Le škoda, da veliko povabljenih udov v hudi zimi ni moglo priti k zboru. Zastran tega naj bi pa, kakor odbor želi, pismeno pošiljali zboru svoje nasvete in opombe, in se tako duševno vdeleževali skupščine, ki sklepa o njihovih važnih zadevah. Le na noge, dragi sobratje, delajmo neprenehoma, in ne obupajmo! Morda kmali pridejo že zdavno prerokovani časi, ko bode solnce sreče obsijalo tudi učiteljski stan!

J. L.

Iz Selc. Dragi mi „Tovarš!“ Dovolj mi, da ti tudi jaz nekeré čertice dopišem! Nimam ti sicer kaj posebnega dopisati, ali vendar upam, da boš ta moj sestavek blagovoljno sprejel. Tvoj predzadnji list me je jako razveselil, ko nam je zopet naznanil, da je 12 učiteljev (kar jim iz serca privošim) z zavodom blagega rajnega Metelkota (Bog mu daj večni raj!) obdarovanih. Nek pisatelj iz med gorenških hribov se v 3. listu „Uč. Tovarša“ pritožuje, kakor da bi se pri podelovanji teh daril ne ravnało vselej prav na tanko po blagi volji rajnega gospoda volilca. Tudi jaz se vjemam s tim dopisom, in poterjujem njegove misli, kajti tudi jaz sem poznal učitelja, kateri je dobil to darilo, pa ni imel ne za slovenščino, ne za sadjerejo kaj zaslug. Akoravno se popolnoma ne spoluje namen rajnega Metelkota, me pa vendar le veseli, da je ta zavod še pri življenji, kajti gotovo sem si že mislil, ko ni bilo lansko leto od njega niti duha niti sluha, da ga je slana pobrala, kar se na učiteljskem polju tako rado godí. Tudi sem že večkrat v „Tovaršu“, bral, kako da se sedanji čas od učiteljev toliko zahteva, njih plača pa je še zmiraj na stari stopinji. To vprašanje je že vsakdanje, vendar naj tudi jaz kaj o njem govorim! Vprašam le: Kako se more učiteljem samo delo množiti, pri eni in ravno tisti plači, katero so pred za manji trud imeli? — Ako se nam delo množi in nalaga, naj se tudi skerbí za primerno plačo! sej tudi gospodarji svojim poslom, katerim večo delo nalagajo, jim tudi že poprej obljubijo večo plačilo, katero jim pa tudi gotovo dajo. Zakaj bi to tudi pri učiteljih ne bilo? O res ubogi smo učitelji! za vse druge potrebe je dosti denara, le kedar je treba učiteljem kaj dati, ga vedno

manjka. Bog sam ti ga vedi, kdaj bodo jeli tudi za učitelje denar kovati; mislim, da še niso tistega rudnika dobili, ko bojo iz—. Če ravno so, kar bi sleherni spoznati moral, ravno ljudski učitelji tiste osebe, ktere so njim, ki sedaj sedé v imenitnih in visocih službah, prvo podlago in stopinjo do njih izobraženosti postavili, po kateri so do njih sedanjih visokih služeb dospeli, vendar ga sedaj nobenega ni, kateri bi se spominjal začetnika svoje sreče (revnih učiteljev in njih britkega stanja). Dragi bratje in sodelalci na šolskim polji! Le pogum in poterpežljivost! Veselo upajmo, sej morda vendar pride čas, ko bo tudi pred naš prag posijalo milo solnce.

Naj ti, dragi Tovarš, še nekaj veselega za našo šolo naznamim. Pred nekoliko dnevi je dobil naš srenjski župan od c. k. glavarstva v Kranju povelje, da mora sadni vert za djansko podučevanje šolske mladine v sadjereji na primernem kraju napraviti. Silno me je razveselil ta ukaz, kajti zelo težko sem že sadnega verta pričakoval; samo mislil sem si, da se bo naš župan temu ukazu kaj ustavljjal, ali zelo sem se motil. Glej, radovoljno ga je sprejel, in že imamo prostor odločen, kjer bo stala naša nova drevesnica. Upam z božjo pomočjo, da bo prihodnjo pomlad že nekoliko sadnega semenca kalilo v tej novi drevesnici. Pa mislil si bo znabiti kdo iz med Tovarševih čitateljev, kako da jaz od nove drevesnice v Selcih govorim, ko je že deželna vlada v svoji okrožnici 28. maja l. 1866 št. 4152, ktero je knezoškofijska konzistorija 23. junija ravno t. l. vsem dekanijam in tudi ravnateljstvu c. k. normalke v Ljubljani razposlala, mnogo šol, kjer so drevesnice že vredjene imenovala, in v posnemo drugim šolam priporočila, in med timi je tudi selska šola. Res je, da je rajni moj prednik na svoje stroške drevesnico vzdrževal, ali koliko je ta drevesnica šolstvu koristila, vé le tisti, ki skuša. Le toliko rečem tukaj tistim učiteljem, kateri znabiti še na svoje stroške drevesnice vzdržujejo, da naj ne gledajo le na lastni dobiček in čast, marveč na korist in povzdigo šolstva! — Toliko za sedaj. Prihodnjic kaj drugega, ako je drago. Z Bogom! *)

M. Kovšca.

Iz Ljubljane. O načertu za šolski red in za red pri podučevanju v ljudskih šolah bodo po naročilu gospoda c. k. deželnega pervesednika posvetovali se ti le izvedenci: gg. vodja Karol Legat in Janez Rozman; učitelji glavnih šol gg.: France Lesjak, Mihael Putrč, Janez Eppich, Matevž Močnik in pervesednik učiteljskega društva za Kranjsko A. Praprotnik in zapisnikar pri tem društvu g. France Gerkman. Vodja temu oddelku bode gospod c. k. deželni nadzornik dr. A. Jarc.

— Ljubljansko mesto šteje po naj novejšem številjenji 23.032 prebivalcev. Zeleti bi bilo, da bi se tudi vedelo, koliko je tu za ljudsko šolo vgodne mladine.

— Razpis družbinih daril za l. 1871. V omiko slovenskega naroda in v povzdigo domače književnosti razpisuje družba sv. Mohora za prihodnje leto sledeča darila: a) sto in petdeset

*) Prosimo!

goldinarjev za najboljše gospodarsko delo n. pr. o živinoreji, domačem gospodinjstvu ali o kakem drugem važnišem gospodarskem predelu (razun sadjereje, poljedelstva in bučelarstva) — v obsegu blizo petih tiskanih pol. b) sto goldinarjev za štiri krajše izvirne pripovedi, vsakej po 25 goldinarjev v obsegu blizo $\frac{1}{2}$ tiskane pole in c) sto goldinarjev za štiri krajše podučne spise raznega zapopadka, vsakemu po 25 gold. v obsegu blizo $\frac{1}{2}$ tiskane pole.

Vsi spisi naj bodo prav lahko umevni in zanimivi, da bodo mladino in sploh priprosto domače ljudstvo pošteno razveseljevali in olikovali. Vsi rokopisi naj se pošljejo družbi vsaj do 1. decembra 1870. brez podpisanega imena, katero naj se priloži v zapečatenem listu. Pri-sojena darila se izplačajo na Vodnikov dan (2. febr.) 1871.

V Celovcu 7. marca 1870.

Odbor dr. sv. Mohora.

— Podobe Janežičeve (fotografije) v navadni mali obliki dobivajo se v Celovcu pri vredništvu in založništvu „Besednika“ po 40 kr. Čisti donesek je namenjen za Janežičev spominke.

— Splošni zbor nemških učiteljev bode 8., 9. in 10. junija t. l. na Dunaji. Razgovori, ki so že zaznamovani, so ti le: 1) nemška narodna šola. (Po Diesterwegu.) 2) Ljudska šola, šola značaja. 3) Izobraževanje učitelja samega. 4) Kako naj se vravnajo izrejalšča ali seminari za učitelje. 5) Zakaj naj se seminari za učitelje le v velikih mestih napravljajo. 6) Kako naj se ljudski šoli daje narodni pomen. 7) O društvu nemških učiteljev. S tem zborom bode sklenjena tudi razložba učilnih pomočkov.

— Čeho-slovanski učiteljski zbor, kateri se že nekaj časa snuje, bode menda tudi letos prišel na versto.

— Nemško pedagogično društvo v Pragi je v seji 20. preteč. m. pretresovalo, ali bi bil kerščanski nauk v ljudski šoli zapovedan nauk, ali ne. Sklenilo se je: z vero in tudi s pedagogiko se vjema in tudi je dosledno po državni postavi 21. dec. 1867. l. in po verski postavi 24. maja 1868. l., da kerščanski nauk jenja biti zapovedan nauk v ljudskih šolah, in želi se, da bi se kerščanski nauk le kot prost nauk učil v šolah.

Premembe v učiteljskem stanu.

Na Kranjskem. Podučitelj v Mengišu, g. Jan. Gregorič, se je odpovedal službi; na njegovo mesto je šel g. Bernard Jane, poterjeni pripravnik. G. Matej Germ, učitelj v Adlešicah, je za terdno postavljen.

Listnica. G. g. več učiteljem p. okraja: Vašega dopisa „Ljubi naš Tovars!“ „Tovars!“ (akoravno rad) ne more sprejeti, ker se „Tov.“ ne vtika rad v pravde, ki se niso začele v njegovih listih. — Več drugim dopisnikom: Ne bodite hudi, da vam ne opravimo vseh postranskih naročil, ki nam jih dajete; velikrat smo zeló v zadregi s časom. Volja je sicer dobra, a moči nam manjka.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Tiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milic.